

Länsstyrelsen
Stockholm

Västerängsudd

Sigtuna kommun

2025-04-29

Innehållsförteckning

Beslut om bildande av Västerängsudds naturreservat i Sigtuna kommun

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta

Bilaga 2. Skötselplan

Bilagor till skötselplan

A. Skötselkarta

B. Anordningar och besöksmål

Bilaga 3. Hur man överklagar

Enligt sändlista

Beslut om nytt bildande av Västerängsudds naturreservat i Sigtuna kommun samt upphävande av tidigare beslut om Västerängsudds naturreservat

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Västerängsudds naturreservat
Kommun	Sigtuna kommun
Socken	Husby-Ärlinghundra
Naturgeografisk region	Svealands sprickdalslandskap
Naturvårdsregister-ID	2000146
Natura 2000-ID	SE0110315 Västerängsudd
Natura 2000-livsmiljöer och arter	9020 Nordlig ädellövskog, 9070 Trädklädda betesmarker samt 9160 Näringsrik ekskog
Läge	Reservatet ligger vid Steninge slott ca 4,5 km söder om Märsta och ca 4,5 km öster om Sigtuna
Fastigheter	Del av Steninge 1:20, del av Steninge 5:1 samt del av Rävsta 5:33
Fastighetsägare	Steninge slott AB samt Sigtuna kommun
Areal	109,6 ha varav 31,9 ha vattenområde
Reservatsförvaltare	Länsstyrelsen Stockholm

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken beslutar Länsstyrelsen att förklara det område som markerats på bifogad beslutskarta (bilaga 1) som naturreservat.

Naturreservatets namn ska vara Västerängsudd.

Med stöd av 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken upphäver Länsstyrelsen det tidigare beslutet med syfte och föreskrifter för Västerängsudds naturreservat från den 23 juni 1999 (dnr 18510-1997-17339). Beslutet upphör att gälla i samband med att detta beslut vinner laga kraft.

Syftet med reservatet ska vara att bevara, vårda och utveckla ett stort, kulturpräglad tätortsnära naturområde med dess värden knutna till ädellövskogar, hållmarker, hassellundar, strandmiljöer och sötvatten. Biotopen för tidlösa ska vårdas. Syftet är också att kunna erbjuda allmänheten att få ta del av områdets olika friluftslivsvärden utan negativ påverkan på bevarandet av biologisk mångfald. Besökare ska kunna se, uppleva och få kunskap om områdets typiska naturmiljöer och de arter som är knutna till dem och områdets kulturmiljöer.

Syftet ska uppnås genom att:

- området undantas från skogsbruk,
- områdets skogsmark i huvudsak utvecklas under naturliga processer, med undantag för naturvårdande skötsel för att behålla och utveckla naturvärden knutna till betad skog, ädellövskog och äldre barrblandskog,
- området skyddas från anläggningar och andra exploateringsföretag, förutom anläggningar för friluftslivet,
- skogsbete och bete om möjligt återinförs på fler platser i området,
- odlings- och betesmarkerna fortsätter att hävdas genom slätter eller betesdrift,
- området görs tillgängligt och attraktivt för allmänheten genom lämpliga anordningar för besökare.

Prioriterade bevarandevärden:

- Naturmiljön med livsmiljöerna Nordlig ädellövskog (9020), Trädklädd betesmark (9070) samt Näringsrik ekskog (9160) (enligt art- och habitatdirektivet, 92/43/EEG) som finns i området, varav Nordlig ädellövskog (9020) bedöms vara av hög prioritet för bevarande inom EU,
- strandnära skogar längs med Mälaren,
- hållmarkstallskog med senvuxna träd,
- de grova och gamla asparna, alarna och ädellövträden samt de rödlistade arter och signalarter som är knutna till dem,
- brynmiljöerna med gamla lövträd och lövträdiskontinuitet,
- betade stränder, skogar och hagar,
- anordningar och miljöer för friluftslivet.

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen

(1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde

Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. avverka eller skada träd och buskar eller utföra annan skoglig åtgärd,
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
3. gräva, spränga, schakta, dika, utfylla, tippa, bedriva täkt eller utföra annan mekanisk markbearbetning på land eller i vattnet,
4. anlägga väg, parkeringsplats eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster,
5. uppföra eller upplåta mark för vindkraftverk, brygga, byggnad, mast, torn eller annan anläggning eller anordna upplag, även snöupplag,
6. dra fram mark-, vatten- eller luftledning,
7. kalka, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödselmedel,
8. anlägga golfbana, campingplats eller liknande anläggning,
9. plantera in, så eller sätta ut växter, djur eller andra organismer som är främmande för området,
10. framföra motordrivet fordon utanför befintlig väg på såväl snötäckt mark som barmark.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

11. sätta upp skylt, affisch, snitslad bana, orienteringsskärmar eller liknande anordningar,
12. anlägga led eller stig.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla följande anordningar och åtgärder för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser samt uppsättning av reservatsskyltar och övriga upplysningsskyltar,
2. natur- och kulturmiljövårdande skötselåtgärder i form av röjning, hamling, fällning av träd och buskar, tillskapande av högstubbar, naturvårdsbränning, ringbarkning, gallring, frihuggning, kvarlämnande av död ved, slätter, fräsning och röjning av vass, betesdrift och stängsling för bete samt lägga ut död ved,
3. åtgärder för att gynna tidlösan (*Colchicum autumnale*),
4. flytt av vindfällan inom reservatet, i de fall de kan orsaka ett hot för områdets besökare eller natur- och kulturvärden,
5. underhålla diken eller återställa hydrologin,
6. flytta eller upparbeta vindfällan för att möjliggöra bete,
7. anläggande, underhåll och markering av rastplatser, fågeltorn, vindskydd, bänkar, bänkbord, grillplatser leder och stigar,
8. undersökningar av växt- och djurlivet samt övriga naturförhållanden i reservatet,
9. åtgärder i syfte att återinföra eller förstärka populationer av naturvärdesarter knutna till områdets naturvärden,
10. åtgärder i syfte att minska utbredning samt förebygga etablering och spridning av invasiva främmande arter,
11. åtgärder i syfte att minska utbredning av oönskade främmande arter som inte är klassade som invasiva,
12. fälla eller kapa träd som utgör risk för skada på människor eller egendom, åtgärdade träd lämnas inom naturreservatet.

De planerade åtgärderna beskrivs närmare i beslutad skötselplan.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

Föreskrifter under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt.

Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. gräva, hacka, borra eller på annat sätt skada berg, jord eller sten såväl på land som i vattnet,
2. fälla eller skada levande eller döda träd och buskar samt i övrigt skada vegetation genom att bryta kvistar, gräva upp växter eller ta bort mossor, lavar eller vedlevande svampar,
3. plocka, gräva upp eller på annat sätt skada tidlösa,
4. ha med hund eller annat husdjur som inte hålls i koppel
5. övernatta utomhus mer än två dygn i följd på samma plats,
6. ankra eller förtöja båt på samma plats längre än två dygn i följd,
7. elda eller grilla annat än på anvisade grillplatser,
8. sätta upp skylt, affisch, orienteringsskärmar, snitslad bana eller liknande anordning,
9. framföra motordrivet fordon utanför befintlig väg på såväl snötäckt mark som barmark,
10. cykla annat än på de leder och stigar som av naturreservatsförvaltaren har markerats tillåtna för cykling,
11. rida annat än på de leder och stigar som av naturreservatsförvaltaren har markerats tillåtna för ridning,
12. parkera annat än på anvisad plats.

D. Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte gälla följande:

1. reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får utföra de åtgärder som behövs för reservatets skötsel och som anges i föreskrifterna B1 – B12,
2. informationsskyltar, vägvisning och underhåll av Upplandsleden samt mindre ändringar av Upplandsledens sträckning inklusive de nödvändiga åtgärderna för anläggandet av ändringen,

3. snitslar, orienteringsskärmar och tipsfrågor får placeras ut om de är av tillfällig karaktär och avlägsnas direkt efter avslutat arrangemang,
4. innehavaren av ledning får utföra normalt underhåll av befintlig ledning samt övriga åtgärder som följer av befintliga ledningsrätter,
5. jakträttsinnehavaren får använda lös hund vid jakt,
6. vid uttransport av fällt högvilt får inte tyngre fordon än terrängskoter (enligt lagen 2001:559 om vägtrafikdefinitioner), till exempel så kallad fyrhjuling, användas. Det är angeläget att uttransporten görs så att minsta möjliga skada på mark och vegetation uppstår,
7. för personal inom polisen, kustbevakningen, sjukvården eller räddningstjänsten att vid insatser använda motordrivet fordon, motordriven farkost och lös hund. Anmälan ska om möjligt göras till förvaltaren i förväg, annars snarast efter genomförandet,
8. nyetableringar och underhåll av sjösäkerhetsanordning (SSA) som Sjöfartsverket håller enligt sjötrafikförordningen (1986:300) eller som inrättats enligt denna förordning, samt underhåll av objekt utpekade som riksintresse för sjöfarten eller andra objekt väsentliga för sjöfarten.

Ovanstående undantag gäller reservatsföreskrifterna. Länsstyrelsen erinrar om att oavsett undantag kan prövning enligt andra bestämmelser i miljöbalken eller annan lagstiftning erfordras.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling varvid föreskrifterna i Länsstyrelsens beslut den 23 juni 1999 (dnr 18510-1997-17339), Stockholms läns författningssamling 01FS 1999:109, 01-06:9 från den 2 juli 1999) upphör att gälla.

Enligt 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna under C omedelbart även om de överklagas.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. beslutar Länsstyrelsen att skötselplanen för Västerängsudds naturreservat, senast fastställd den 23 juni 1999, ska ersättas av

bifogad skötselplan (bilaga 2) med mål, riktlinjer och åtgärder för hela det utvidgade reservatets skötsel och förvaltning.

I enlighet med 2 § andra stycket förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. är Länsstyrelsen i Stockholms län förvaltare i naturvårdshänseende för naturreservatet.

Upplysningar

- I reservatet gäller också övriga bestämmelser till skydd för natur- och kulturmiljön. Bland dessa kan nämnas följande:
- Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259), med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag. Fridlysningsbestämmelser för växter och djur finns även i 8 kap. miljöbalken och i artskyddsförordningen (2007:845).
- Terrängkörningsförbudet i terrängkörningslagen (1975:1313).
- Delar av naturreservatet är ett Natura 2000-område och därför gäller tillståndsplikt för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området.
- Enligt kulturmiljölagen (1988:950) ska enskilda såväl som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas. Enligt 2 kap samma lag är fornlämningarna skyddade. Det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Även fornlämningsområden är skyddade och ingrepp inom sådant område är tillståndspliktigt.
- Förbudet mot nedskräpning enligt 15 kap. 26 § miljöbalken.
- Förbudet mot att släppa ut toalettavfall från fritidsbåtar i hav, sjöar och inre vattendrag. Hela Sveriges sjöterritorium omfattas enligt Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2012:13) om ändring i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:96) om åtgärder mot förorening från fartyg.
- Strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. miljöbalken.

- Under perioder av generellt eldningsförbud gäller detta även vid anordnade grillplatser i naturreservatet.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Beskrivning av området

Det cirka 110 hektar stora reservatet utgör en mosaik av olika naturtyper. I söder finns Västerängsudd med ett betat lövskogsområde, ett igenväxande tidigare betat skogsområde samt åkermark. Här finns också naturliga utsiktspunkter som är väl frekventerade av besökare samt några fornlämningar. Mest tecken på att platsen är ett populärt utflyktsmål syns på det som i dagligt tal kallas Dödsälleberget men som på kartorna heter Sjöberget. I de norra delarna finns ett skogsområde med varierande typ av skog. De mest värdefulla naturmiljöerna hittas i branterna ner mot Mälaren, Flottviken och på hällmarkerna men det finns goda möjligheter att den övriga skogen i närtid kan utveckla högre naturvärden genom mindre naturvårdande skötselåtgärder.

Artfynden i området innefattar almrostöra (VU), oxtungsvamp (NT), skuggorangelav (NT) tallticka (NT) apelticka (EN), mindre hackspett (NT), entita (NT) och reliktbock (NT). Bland signalarterna kan nämnas rävticka, granbarkgnagare, myskbock, trubbfjädermossa, fällmossa, guldlockmossa, stenporella, gulpudrad spiklav, lönnlav, lundelm, svart trolldruva och idegran.

En del av områdets norra del är upptagen i Nyckelbiotopsinventeringen som nyckelbiotop. På de tidigare betade höjderna Sjöberget och Bruksberget och markerna däremellan finns enstaka gamla grova ädellövträd och äldre ädellövträd. Området är utpekad med flera skyddsvärda träd samt trädmiljöer i Länsstyrelsens inventeringar.

På Västerängsudd växer lövskog och här påträffas lind, ask, alm och ek. Flera av lövträden är grova, döende eller senvuxna. Därför finns här en intressant fauna och flora som har ett särskilt stort bevarandevärde sett ur naturvårdens synvinkel. På grund av detta är Västerängsudd utpekad som ett Natura 2000-område och skyddat som naturreservat. Här växer tidlösan som skyddades som naturminne 1950.

Riksintressen

Med hänsyn till Mälaren med öar och strandområdets samlade natur- och kulturvärden omfattas reservatet av riksintresse enligt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken. Eftersom delar av reservatet är ett Natura 2000-område utgör den delen riksintresse enligt 4 kap. 1 och 8 §§ miljöbalken.

Vidare omfattas området av riksintresse för energidistribution enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Området är även, enligt 3 kap. 9 § miljöbalken, beläget inom totalförsvarets riksintresse MSA-område (Minimum Safe Altitude) för påverkansområde Uppsala flygflottiljflygplats.

Stockholms läns skogsstrategi

Västerängsudds naturreservat ligger i Mälarens värdetrakt i ”Strategi för formellt skydd av skog i Stockholms län”. Bland de naturtyper som ska prioriteras för skydd inom värdetrakten finns ädellövträd, ädellövskog samt sandbarrskogar som ofta finns som små områden på åsarna av isälvsmaterial. Äldre grova tallar i strandnära lägen som kan vara boträd för havsörn och fiskgjuse pekas också ut som mycket viktiga att bevara.

Grön infrastruktur

Området tillhör Järvakilen och har i analyser pekats ut som en grön värdekärna. Det ligger även inom Stockholms värdetrakt för ek.

Miljökvalitetsmål och Ekosystemtjänster

Sveriges miljömål fungerar som riktmärken för miljöarbetet i Sverige. Målen visar vägen mot en hållbar utveckling och utgör den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030. Länsstyrelsen bedömer att skyddet av naturområdet vid Västerängsudd bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen God bebyggd miljö, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv och Begränsad klimatpåverkan.

Tabell 1 Sammanställning av de miljökvalitetsmål som naturreservatet bidrar till att uppfylla enligt Länsstyrelsens bedömning.

Miljökvalitetsmål
Levande skogar
Ett rikt växt- och djurliv
Begränsad klimatpåverkan
God bebyggd miljö

Länsstyrelsen bedömer att Västerängsudds naturreservat bidrar med ekosystemtjänster från områdets skogar, våtmarker, sötvatten och öppna fält såsom klimatreglerande då skogen kan binda kol i mark och växande träd, biologisk kontroll då insekter och andra arter är självreglerande i en naturskog samt den naturupplevelse och rekreation som tillgängliggörs för besökare i naturområdet.

Ärendets beredning

Sigtuna kommuns långsiktiga planering för utveckling och bevarande av värdefull natur utgår i första hand från identifierade helhetsområden som beskrivs och redovisas i översiktsplanen. Av översiktsplanen och kartor över länets gröna infrastruktur framgår att området är beläget inom en av Stockholms gröna kilar, Järvakilen. I Järvakilen finns ett utpekat svagt samband på land längs med Flottviken mellan det nuvarande naturreservatet Västerängsudd i söder och Rävsta i norr. Grönstråket beskrivs i kommunens översiktsplan som ett av de identifierade helhetsområdena för utveckling och bevarande av värdefull natur. Kommunen har undersökt förutsättningarna för att skydda naturmiljön med utgångspunkt i såväl upplevelsevärden som naturvärden. Resultatet sammanställdes i en rapport år 2015. Markägaren har därefter under 2019 tagit fram en detaljerad rapport med utredning och beskrivning om områdets olika naturmiljöer och dess värdekomponenter. I rapporten beskrivs det inventerade området utifrån befintliga naturvärden men också utifrån det värde som området har för friluftslivet.

I december 1950 förklarade Länsstyrelsen i Stockholms län att ett markområde på Västerängsudd skulle utgöra naturminne till skydd för växtplatsen för tidlösa. Markområdet utökades 1957 till att omfatta hela Västerängsudd. 1999 beslutade Länsstyrelsen att skydda området som naturreservat samtidigt som ytterligare mark med värdefulla ädellövskogar och hassellundar inkluderades.

I samband med planerna att bebygga Steningeområdet kom markägaren och kommunen överens om att området utmed Flottvikens strand långsiktigt ska bevaras för den biologiska mångfalden och friluftslivet. Området är en tillgång för invånarna i det nyligen uppförda intilliggande bostadsområdet. Ett långsiktigt skydd innebär även att det svaga sambandet längs med Järvakilen bibehålls och stärks i enlighet med kommunens översiktsplan.

I arbetet med att utarbeta skyddet av naturområdet tog kommunen och markägaren kontakt med Länsstyrelsen då det nya reservatsområdet kommer att ansluta till Länsstyrelsens naturreservat Västerängsudd. Markägaren, kommunen och Länsstyrelsen diskuterade frågan om att utvidga Västerängsudds naturreservat som ett alternativ till att kommunen tecknar naturvårdsavtal eller bildar ett reservat vid ett gemensamt fältbesök som initierades av kommunen. Detta då kommunen och markägaren är överens i sak men kommunen inte anser sig kunna arbeta med skyddet av området i närtid.

Länsstyrelsen delar bedömningen av områdets betydelse för den gröna infrastrukturen och att det har höga natur- och friluftslivsvärden. Då markägaren och kommunen är överens om vikten av att skydda området långsiktigt har Länsstyrelsen prioriterat det i sitt arbete med länets områdesskydd genom att utvidga nuvarande Västerängsudds naturreservat.

Reservatsområdet omfattar delar av kommunens mark norr om Vitberget upp mot Flottviksvägen. Kommunen har vid samtal under arbetets gång uttryckt att de inte kommer att begära ersättning för den kommunala mark som kommer att ingå i det planerade reservatet. Vid samråd med Naturvårdsverket tillstyrktes att Västerängsudds naturreservat utvidgas enligt det förslag som tagits fram med grund i kommunens och markägarens underlag samt fältbesök i området. Länsstyrelsen, kommunen och markägaren har därefter gemensamt tagit fram områdets avgränsning i fält. Gränsen har mätts in och markerats av Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsen har utarbetat ett förslag till ett nytt naturreservatsbeslut för hela det område som markerats på kartbilaga 1. Det innebär att det nya beslutet omfattar hela Västerängsudds naturreservatsområde om 16,5 ha från beslutet 1999 samt ytterligare tillkommande 93,4 ha varav 32,2 ha vatten. I samband med detta beslut upphävs det tidigare reservatsbeslutet i sin helhet. I det nya beslutet har syfte och föreskrifter anpassats så att hela det nya reservatsområdets värden omfattas, samtidigt som tidigare syfte och föreskrifter har beaktats. De nya naturtyper som tillkommit har lagts till i syftet. Att tidlösan ska vårdas är fortsatt en viktig del av syftet. Områdets betydelse för friluftslivet har utvecklat och förtydligats. De föreskrifter som tidigare funnits kvarstår men har i vissa delar omarbetats för att anpassas till de formuleringar som används idag samt utökats med tillägg för vissa

åtgärder och nya föreskrifter som bedöms relevanta för områdets utvidgade syfte.

Förslaget till naturreservat har sänts på samråd till markägaren, övriga sakägare och myndigheter i enlighet med 24–26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken med mera. Länsstyrelsen har tagit del av de inkomna yttrandena som samtliga är positiva till reservatsbildningen. Markägarna har inget att erinra mot att ett naturreservat bildas. Kommunen har dock en erinran mot gränsdragningen i den nordvästra delen på kommunens mark. Där finns ett arrendeområde vilket inte kommunicerats med Länsstyrelsen innan förslaget sändes ut på remiss. Länsstyrelsen har därför justerat reservatsgränsen mot arrendeområdet så att reservatsgränsen förlagts utanför arrendeområdet.

Kommunen önskar även att det framgår av naturreservatsbeslutet om värdekärnorna har en buffertzona till naturreservatsgränsen. Naturreservatsgränsen är en överenskommelse mellan markägaren och Länsstyrelsen. För att Länsstyrelsen ska kunna besluta om att bilda ett naturreservat krävs att marken har naturvärden som behöver få ett långsiktigt skydd. En mindre del av området som skyddas kan ha lägre naturvärden, vara så kallad utvecklingsmark eller arronderingsmark, men den övervägande delen ska ha höga naturvärden och utgöra värdekärna. På sikt ska utvecklingsmark och arronderingsmark inom ett naturreservat skötas så att det utvecklas till värdekärna.

Sjöfartsverket har haft synpunkter på att det ska vara möjligt att den som ansvarar för farleden som passerar ca 200 meter utanför reservatet ska kunna ändra farledens utmärkning. Föreskriften D8 har kompletterats efter remissen för att möjliggöra detta.

Övriga synpunkter som inkommit gäller främst stigdragningen som har markerats i beslutsförslagets karta. De fastigheter som angränsar till den södra reservatsgränsen för den norra delen av reservatsområdet anser att det inte ska anläggas en rundslinga så att stigen passerar nära deras fastigheter. Länsstyrelsen kommer innan en rundslinga anläggs att utreda vilken stigdragning som passar bäst inom naturreservatet med hänsyn till naturvärden och reservatsgränsen.

Övriga i sändlistan för remissen har inget att erinra eller har avstått från att yttra sig.

Motivering till beslutet

Det föreslagna naturreservatsområdet utgörs av ur naturvårdssynpunkt värdefulla miljöer med värden knutna till lundmiljöer, bergbranter, hållmarker och de öppna markerna. Området har även ett stort värde för det rörliga friluftslivet i regionen samt som en del av den gröna infrastrukturen. Områdets kulturhistoria förstärker det tätortsnära friluftslivsvärdet. Sammantaget finns det sådana natur-, kultur- och friluftslivsvärden att det finns skäl att långsiktigt skydda dessa. Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att det svaga gröna sambandet som identifierats ytterligare försvagas samt att värdefulla kultur- och naturmiljöer påverkas eller försvinner. I och med det nu aktuella beslutet om Västerängsudds naturreservat kommer ytterligare mark med höga kultur-, natur- och friluftslivsvärden att bevaras och fortsätta vara en viktig del i den gröna infrastrukturen i Stockholmsregionen. Med anledning av detta har Länsstyrelsen tagit upp frågan om utvidgning av det nuvarande naturreservatsområdet genom ett nytt beslut.

För att underlätta allmänhetens förståelse för naturreservatets gränser och de föreskrifter som allmänheten har att förhålla sig till i naturreservatet, samt för att få en enhetlig skötsel och förvaltning av naturreservatsområdet, bedömer Länsstyrelsen att det finns synnerliga skäl för att det tidigare beslutet om naturreservat upphävs. Syftet i det nya beslutet är något omformulerat men överensstämmer i allt väsentligt med det tidigare beslutet för Västerängsudds naturreservat. Beslutets föreskrifter har anpassats och omformulerats så att de värden reservatet är avsett att skydda omfattas, samtidigt som tidigare föreskrifter har beaktats. Nya naturtyper och ett förtydligande om friluftslivet har lagts till i syftet. De föreskrifter som funnits tidigare har i vissa delar omarbetats för att anpassas till de formuleringar som används idag och nya föreskrifter som bedöms relevanta för områdets utvidgade syfte har lagts till. Länsstyrelsen anser därmed att kraven på synnerliga skäl för upphävande av det gamla beslutet är uppfyllt. Länsstyrelsen anser vidare att kravet på kompensationsåtgärder vid ett upphävande av ett naturreservatsbeslut inte bedöms vara nödvändigt eller att det kan anses vara uppfyllt då det naturreservatsområde som upphävs även i fortsättningen kommer att omfattas av ett naturreservatsbeslut.

Förenlighet med hushållningsbestämmelser, översiktsplan och RUFS

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan antagen den 19 maj 2022 samt med hushållningsbestämmelserna i 3-4 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen bedömer även att naturreservatet är förenligt med RUFS 2050 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen).

Intresseprövning

Vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att det finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området med förordnande om föreskrifter för att skydda och bevara ovanstående naturvärden, samt att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för att skydda områdets naturvärden ska föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploatering som skogsbruk.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 3.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan. Ange ärendets diarienummer eller ärendebeteckning vid kontakt med Länsstyrelsen. Du hittar numret uppe till höger på första sidan.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av ställföreträdande landshövding Helena Remnerud med miljöhandläggare Karina Hälleberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Johanna Lindgren, tillförordnad avdelningschef Anna Conzen och jurist Tina Stuube medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kungörelse

Beslutet kungörs i ortstidning samt i Stockholms läns författningssamling.

Sändlistan är borttagen i denna version
eftersom den innehåller personuppgifter.

Bilagor

1. Beslutskarta

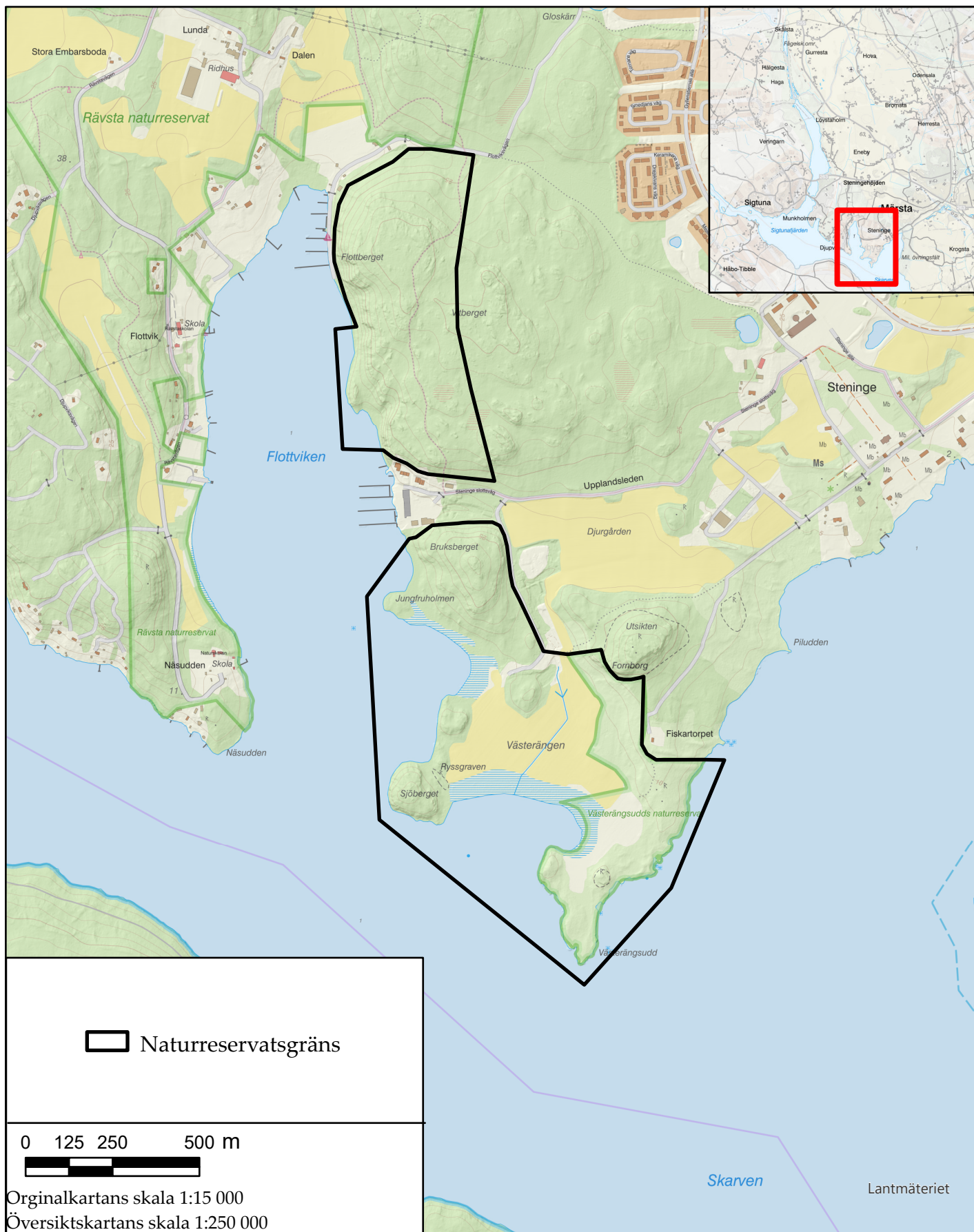
2. Skötselplan

Bilagor till skötselplan

A. Skötselkarta

B. Anordningar och besöksmål

3. Hur man överklagar

Skötselplan för Västerängsudds naturreservat, Sigtuna kommun

Denna skötselplan har utarbetats av Länsstyrelsen i Stockholms län inför beslut om utvidgning av Västerängsudds naturreservat.

Planen är indelad i en beskrivning av området och en plan för reservatets skötsel. Skötselplanen, som är en bilaga till reservatsbeslutet, fastställs och ersätter den skötselplan som beslutades den 23 juni 1999. Naturreservatets syfte, reservatsföreskrifter samt grunden för reservatet återfinns i reservatsbeslutet.

Innehåll

Förslag till skötselplan för Västerängsudds naturreservat, Sigtuna

kommun	1
1. Beskrivning av reservatet	2
Översikt.....	2
Läge och avgränsning	2
Värdetrakt	2
Naturtyper.....	3
Natura 2000	3
Naturförhållanden	4
Historisk markanvändning.....	6
Kulturminnen	10
Slitage- och störningskänslighet.....	11
Byggnader och anläggningar.....	11
Jakt och fiske.....	11
2. Plan för områdets skötsel.....	11
Övergripande mål och skötsel	11
Åtgärdsprogram för hotade arter	12
Åtgärder som rör hela reservatet.....	12
Åtgärder som rör södra delen av reservatet.....	13
Skötselområden	13
Friluftsliv och anordningar för besökare.....	22
Reservatsförvaltning och tillsyn	24
3. Litteraturlista	26
4. Bilagor	27

1. Beskrivning av reservatet

Översikt

Naturreservatet utgörs av en varierad naturmiljö som skapar goda förutsättningar för många arter med speciella krav på livsmiljöer. Här finns många sällsynta fåglar, svampar, lavar, mossor och kärlväxter samlade inom en begränsad yta. Det småskaliga sätt som marken har brukats på under lång tid har skapat den mosaikartade strukturen. Här finns öppna ytor som betats och även brukas som åker och vall, ädellövskogar längs med Mälarens branta stränder, sumpskogar, yngre skog med utvecklingspotential i de inre delarna samt skogbevuxna hållmarker.

Flera platser inom det föreslagna utvidgade reservatet används idag flitigt av det rörliga friluftslivet. Framför allt är det de utsiktsplatser som finns i de västra och södra delarna av området som lockar besökare. Den del av Upplandsleden som passerar genom området i norr är väl använd av områdets besökare.

Läge och avgränsning

Området är beläget på en av de två uddarna mellan tätorterna Sigtuna i väster och Märsta i öster på den landtunga som sträcker sig ut i de delarna av Mälaren som benämns som Sigtunafjärden och Skarven. På den östra udden är Steninge slott med tillhörande marker beläget. Reservatets avgränsning utgörs av vattnet i söder och väster, Råvnäs naturreservat i norr och i öster följer den till stor del gränsen för det utökade strandskyddet om 300 meter. Anpassning har gjorts i fält vid fältbesök samt i samråd med markägaren.

Värdetrakt

Området tillhör Mälarens värdetrakt i Stockholms läns strategi för formellt skydd av skog. Mälaren bildar en insjöarkipelag och de skyddsvärda skogarna utgörs av såväl ädellövskogar som andra lövskogshabitat. Längs Mälarens stränder finns även hagmarksmiljöer såsom ekhagar och parkmiljöer med vårdträd och jätteträd. Främst hittas dessa miljöer kring de stora godsens herrgårdar och slott som etablerats i Mälardalen, såsom vid Steninge slott. Många av Mälarens stränder har skogsbestånd som inte

brukats på senare tid med en lång trädkontinuitet. Samtidigt finns det inte många sträckor med större sammanhängande skogsområden utan skogen är uppdelad i många mindre partier. Grova tallar nära Mälaren är viktiga boträd för att såväl havsörn som fiskgjuse ska fortsatt ska kunna häcka i värdetrakten.

Naturtyper

Naturrestatens landareal har i tabell 1 nedan indelats i naturtyper enligt Nationella marktäckedata (NMD) som genereras automatiskt och baseras på satellitdata. Dessa arealer kan skilja sig åt jämfört med de arealer som redovisas för de olika markslagen i skötselområdena i skötselplanens plandel.

Tabell 1. Fördelningen av naturtyper enligt NMD i hektar

Naturtyp	Areal (ha)
Tallskog (utanför våtmark)	7,9
Granskog (utanför våtmark)	7,9
Barrblandskog (utanför våtmark)	3,8
Lövblandad barrskog (utanför våtmark)	7,8
Triviallövskog (utanför våtmark)	18,5
Ädellövskog (utanför våtmark)	9
Triviallövskog (på våtmark)	1,7
Öppen våtmark	4,8
Åkermark	10,7
Övrig öppen mark utan vegetation	0,2
Övrig öppen mark med vegetation	5,1
Exploaterad mark	0,3
Sjö och vattendrag	31,9
Summa	109,6
Varav produktiv skogsmark	53,9

Natura 2000

I reservatet ingår ett Natura 2000-område (Västerängsudd, SE 0110315). I tabellen nedan anges de livsmiljöer som har pekats ut i Natura 2000-området enligt EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG). Det finns inte några Natura 2000-arter rapporterade från området.

Efter en basinventering och övriga fältbesök är Natura 2000-området (16,6 hektar) utpekat som livsmiljöerna 9020 *Nordlig ädellövskog (1,0 ha), 9070, Trädklädd betesmark, (4,6 ha) samt 9160

Näringsrik ekskog (7,3 ha) enligt EU:s art- och habitatdirektiv. Nordlig ädellövskog är en livsmiljö som det inom EU prioriteras högt att bevara. Livsmiljöklassningen gäller från år 2011, och har fastställts genom ett regeringsbeslut år 2012. Klassningen kan dock komma att ändras vid kommande uppföljningar.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att upprätthålla ett gynnsamt tillstånd för de livsmiljöer som är utpekade. Länsstyrelsen har år 2017 fastställt en bevarandeplan för Natura 2000-området. Av en bevarandeplan framgår vilka bevarandemål som ska uppnås och vilka åtgärder som krävs för att uppnå målen. Enligt bevarandeplanen för Västerängsudd, SE 0110315, bör hela Natura 2000-området betas och/eller slåttas årligen med tidigt betespåsläpp. Vidare ska enligt bevarandeplanen vidkroniga ekar vid behov försiktigt frihuggas och sly i restaurerade områden röjas årligen. Åtgärderna ska bevara och utveckla Natura 2000-miljöerna nordlig ädellövskog, trädklädda betesmarker samt näringsrik ekskog. Skötselplanen och bevarandeplanen har en överensstämmande inriktning.

Tabell 2. Natura 2000-livsmiljöer och arter. Märkta med * är prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU

Natura 2000-livsmiljöer
9020* Nordlig ädellövskog
9070 Trädklädda betesmarker
9160 Näringsrik ekskog

Naturförhållanden

Geologi och topografi

Berggrunden i området utgörs i huvudsak av sura urbergsgraniter. Moränen som överlagrar berggrunden är delvis rik på kalk, vilket beror på att inlandsisen förde kalkrikt material från en kalkstensförekomst i Bottenhavet och in över Uppland. Kalken är inblandad i moränen, som avsattes när isen smälte för omkring 10 000 år sedan. Moränen är sandig och blockrik. Berggrunden går i dagen på höjdryggarna.

Området är kuperat och ligger på mellan cirka 1,1 och 54 meter över havet, där de lägsta delarna återfinns vid strandängarna invid Flottvikens vattenbryn och de högsta punkterna i den norra delens hållmarker. Längs med strandlinjen finns det flera höjder med

bergbranter som sträcker sig ett tiotal meter högre upp i direkt anslutning till vattenbrynet vilket ger ett flertal lodytor samt fina utsiktspunkter ut över Flottviken.

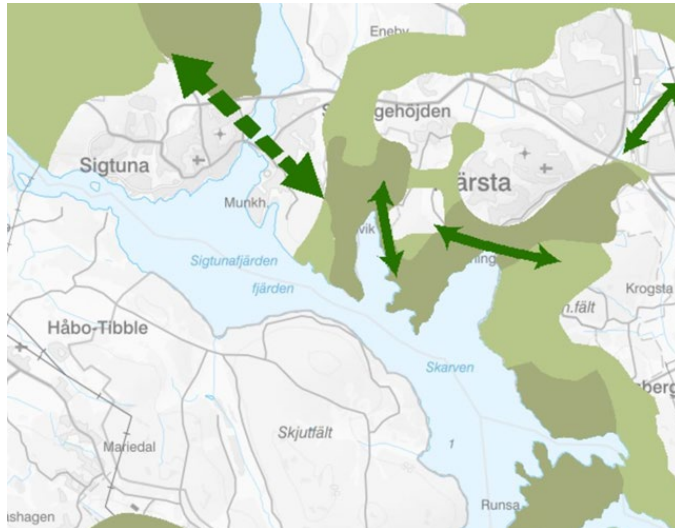
Skogsmarken

Inom reservatsområdet finns det fyra registrerade nyckelbiotoper. Ett 6,3 hektar stort området i nordväst med en blockrik eller storblockig bergbrant som till en del avgränsas av stranden i väster. Här växer det ett stort inslag av senvuxna träd, främst gran, tall, asp och vartbjörk. I den södra delen finns en lövskogslund om 3,8 hektar identifierad som nyckelbiotop med gammal ek, ask, lönn och alm samt mosklädda block som avgränsas av sjöstranden. Här finns även en 2,9 hektar stor nyckelbiotopsklassad hassellund med gammal hassel, lövträdssocklar samt död ved i form av döda grenar. Den fjärde nyckelbiotopen är 6,9 hektar betad skog där det finns gammal ek, alm, ask och hassel samt en del klen död ved.

Naturvärdena är knutna till strukturer som senvuxna gamla barrträd och lövträd, död ved i olika nedbrytningsstadier, bergbranternas mikroklimat och den kalkpåverkade marken. Området har en fin kärlväxt- och lavflora samt en intressant moss- och svampflora.

Grön infrastruktur

Området tillhör en av de gröna kilarna i Storstockholm, Järvakilen. I den analys av gröna samband som gjorts är området utpekad som en grön värdekärna med ett svagt grönt samband norrut mot det befintliga kommunalt bildade Rävsnäs naturreservat. Mot öster finns ett annat svagt samband mot Rosersberg. Det svaga sambandet norrut mot Rävsta stärks vid en utvidgning. Den norra delen av det utvidgade reservatsområdet binder ihop det kommunala naturreservatet med Västerängsudds utvidgade naturreservat.

Figur 1 Karta som visar de gröna sambanden i området. Västerängsudd samt Rävsnäs är identifierade som gröna värdekärnor. Pilarna illustrerar de svaga sambanden mellan värdekärnorna (de mörkare gröna områdena i bilden).

Rödlistade arter och signalarter

I bilaga 2 anges signalarter och rödlistade arter som observerats i reservatet vid fältbesök och inventeringar. Där listas även Natura 2000-arter och andra intressanta arter. Natura 2000-arter är de som omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv eller fågeldirektiv. Området är delvis inventerat. Ytterligare värdefulla arter kan finnas i reservatet.

Historisk markanvändning

Marken som tillhör Steninge slott är omnämnd med en första ägare redan år 1299. Det har legat ett stort antal dagsverketorp i utkanten av de sammanhängande odlingsmarkerna. Det nuvarande slottet byggdes i slutet av 1700-talet och egendomen var under en period ett fideikommiss. Landskapet kring slottet utformades för att visa upp en socialt framstående maktposition. Steninge slottsmiljö, som ligger i nära anslutning till reservatsområdet, är av Länsstyrelsen utpekad som skyddsområde kring enskilt byggnadsminne.

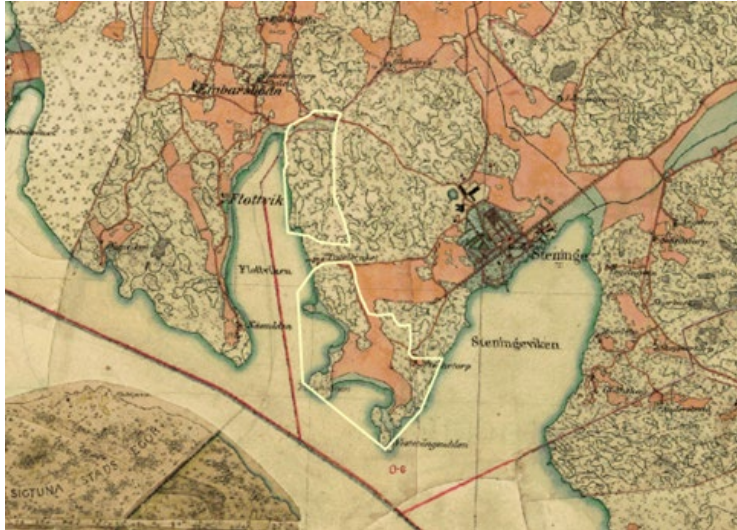
Figur 2 Kartan visar Steninge slotts marker från ägomätningen år 1764. Svart linje visar ungefärlig utbredning av naturreservatsområdet efter beslutet 2025.

Den långa historien av att det funnits ett större gods som brukat marken och att olika verksamheter bedrivits syns på platsen i dagens strukturer av åkrar, ängar och i den tidigare brukade skogen. Bland annat så drev Steninge slott en handelsträdgård som genererade ett behov av blomkrukor. På grund av handelsträdgårdens behov av lerkrukor startades år 1910 en lervarufabrik, Sigtuna Lervarufabrik, på den mark som idag tillhör Steninge marina mellan den södra och norra delen av reservatet. På Häradskartan nedan syns tegelbruket vid Flottviken mellan den södra och norra delen av reservatsområdet. Under 1930-talet utvecklades tegelbruket till en modern lervarufabrik, Sigtuna Keramik, som tillverkade framför allt blomkrukor av lera. Verksamheten bedrevs fram till 1984.

Lera för tillverkningen har under någon period hämtats från lerlagren precis norr om lervarufabriken. Spåren av lertaget syns tydligt med de branta slänter som skapades i terrängen då leran grävdes bort. Det finns troligen flera lertäkter i området som inte har uppmärksamrats.

På Häradskartan från tidigt 1900-tal syns att både Västerängen och Vitberget hade en glesare skog med både löv- och barrträd. Vid Steninge fanns ett större område med åkermark än vad som brukas idag. Åkermarken vid godset sträckte sig in i det som är tänkt att ingå i den utvidgade reservatsdelen och i det nuvarande reservatet. Västerängsudd har behållit sitt namn genom åren men Sjöberget benämns som Furuholmen i Häradskartan. Det tyder på att udden

tidigare uppfattats som en egen holme. Jungfruholmen som idag är en halvö väster om Bruksberget ser på häradskartan ut att sakna ordentlig landförbindelse. I övrigt saknas namn på skogsområdena.

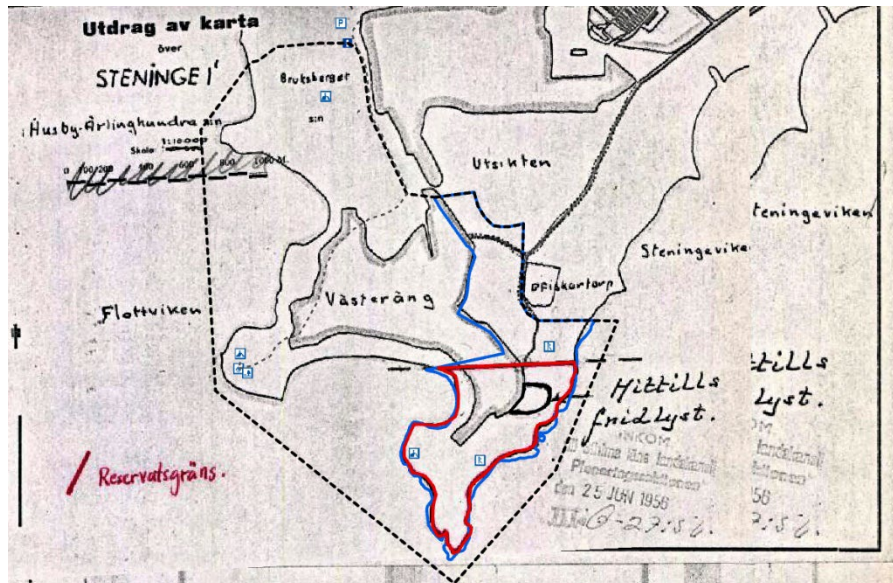
Figur 3 Utsnitt ur häradskartan från början av 1900-talet. Markering med vit linje för de här använda reservatsgränserna. Teckenförklaring: orange – åker, grön – äng/vatten, vit – utmark/bete, runda symboler – lövträd, stjärnor – barrträd, streckat – fuktig mark/kärr/mosse.

Av flygbildsbakgrunden i ekonomiska kartan från 1950-talet framgår att markanvändningen inte skiljer sig nämnvärt från det som framgår av Häradskartan. I den södra delen vid Västeräng är det mer öppen mark medan Vitberget och Flottberget är skogbevuxet område med glesare partier hållmarksskogar. Längs med stränderna syns ljusare partier av vass och strandskogar. I viken mellan Västerängsudd och Sjöberget samt i viken norr om berget syns ett brett vassbälte.

Figur 4 Utdrag från den ekonomiska kartan från 1950-talet. Här syns att åker- och/eller betesmarken i stort sett har utbredningen som syns på Häradskartan och dagens karta. Markering med vit linje för de här använda reservatsgränserna.

År 1950 skickade dåvarande godsägarna till Steninge Säteri in en begäran om att ett ca 5000 kvm stort markområde skulle fridlysas eftersom tidlösan växte där. Begäran motiverades med att området "...under senare åren på grund av invasion av turister blivit utsatt för vandalisering...". Den 8 december 1950 beslutades en resolution med stöd av 11 § dåvarande lagen den 25 juni 1909 angående naturminnesmärkens fredande att det begärda markområdet skulle förklaras för fridlyst naturminnesmärke. Tidlösan spred sig till omgivande mark och markägaren begärde att det fridlysta markområdet skulle utvidgas. Det fredade området utvidgades därför till att omfatta hela Västerängsudd i ett beslut år 1957, se kartutdraget i figur 5. Samma figur visar även hur naturreservatet utvidgades år 1999 samt den södra delen av naturreservatsområdet som ingår efter nytt beslut 2025.

Figur 5 Utdrag ur kartan från beslutet 1957 som visar både det markområde som fridlystes 1950 med svart och det markområde som fridlystes 1957 med rött. Den blå streckade linjen visar den ungefärliga naturreservatsgränsen från 1999 års beslut och den streckade linjen ungefär den södra delen av naturreservatet efter nytt beslut 2025.

Med stöd av områdets historik, de historiska kartorna och fältbesöken görs bedömningen att det i området finns en lång kontinuitet av hävd genom skogsbete, öppna hagar, slätter- och åkermark. Sammantaget bidrar den mosaik av olika miljöer till förutsättningarna för områdets rika biologiska mångfald och höga friluftslivsvärden.

Kulturminnen

Inom reservatet finns sju lämningar som är registrerade i Riksantikvarieämbetets databas Fornsök. Fyra är registrerade fornlämningar medan tre är registrerade som övrig kulturhistorisk lämning. Direkt utanför reservatsgränsen ligger en fornborg, vars fornlämningsområde berörs av naturreservatet. I reservatsområdets södra del finns en stensättningsliknande lämning på Sjöberget som registrerats vara en övrig kulturhistorisk lämning. En grävd ränna vid foten av udden som Sjöberget är beläget på är benämnd Ryssgraven och registrerad som fornlämning. På Västerängsudd finns en medeltida fornborgsliknande lämning samt två stensättningar registrerade som fornlämningar och två registrerade fornlämningsliknande stensättningar klassade som övrig kulturhistorisk lämning. I den norra delen saknas det registrerade fornminnen.

Slitage- och störningskänslighet

I dagsläget finns tecken på slitage vid utsiktspunkterna i området. Utsiktspunkterna består av hållmarker med ett markskikt av mossor och lavar. Det finns spår efter eldplatser och eldning på berg i dagen.

Byggnader och anläggningar

Upplandsleden passerar genom den norra reservatsdelen. Det finns stigar till utsiktspunkterna i söder. Utöver detta finns inga byggnader eller anläggningar i området.

Jakt och fiske

Jakt och fiske regleras inte i reservatsföreskrifterna.

Vid uttransport av fällt högvilt får inte tyngre fordon än terrängskoter (enligt lagen 2001:559 om vägtrafikdefinitioner), till exempel så kallad fyrhjuling, användas. Det är angeläget att uttransporten görs så att minsta möjliga skada på mark och vegetation uppstår.

2. Plan för områdets skötsel

Övergripande mål och skötsel

Det övergripande målet med skötseln är att uppfylla syftet med reservatet. Det kulturpräglade, tätortsnära naturområdet med dess naturvärden, inklusive lokalen med tidlösa, ska bevaras, vårdas och utvecklas så att både naturvärden och friluftslivsvärden bibehålls.

Detta ska uppnås genom att:

- området undantas från skogsbruk,
- områdets skogsmark i huvudsak utvecklas under naturliga processer, med undantag för naturvårdande skötsel för att behålla och utveckla naturvärden knutna till betad skog, ädellövskog och äldre barrblandskog,
- området skyddas från anläggningar och andra exploateringsföretag, förutom anläggningar för friluftslivet,
- skogsbete och bete om möjligt återinförs på fler platser i området,
- odlings- och betesmarkerna fortsätter att hävdas genom slätter eller betesdrift,

- området görs tillgängligt och attraktivt för allmänheten genom lämpliga anordningar för besökare.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för åkerogräs berör naturreservatet då kalvnos, *misopates orontium* (NT) påträffats. Åtgärder för arter och naturtyper som omfattas av åtgärdsprogram ska utföras i enlighet med programmet då det berör området, i den utsträckning det är förenligt med skötselplanen.

Åtgärder som rör hela reservatet

Bete

Hela den södra delen får betas. Stängsling kan behövas för att vid behov rikta betestrycket till vissa områden, införa bete i nya områden eller utöka befintliga beteshagar.

Invasiva och främmande arter

Enligt föreskrifterna får bekämpning av främmande arter ske i reservatet. Detta gäller såväl på land som i vatten. Bekämpning bör ske på sådant sätt att det inte onödigtvis medför skador på naturvärden i reservatet. Åtgärderna kan syfta till att minska utbredningen av främmande arter som har etablerat sig eller till att förebygga etablering och spridning i reservatet. Med främmande arter menas här sådana invasiva främmande arter som är förtecknade av EU, sådana arter som i övrigt är listade som invasiva av Naturvårdsverket samt övriga växter eller djur som inte har sin naturliga utbredning här och som spridits till området i närtid av människan.

Kulturmiljöer, lämningar och fornlämningar

Enligt föreskrifterna får kulturmiljövårdande skötselåtgärder ske i reservatet. Skötselåtgärderna innebär att registrerade fornlämningar och lämningar ska kunna skötas och vårdas genom att träd eller buskar som riskerar att skada lämningarna får tas bort, att vindfällan kan flyttas från lämningarna samt att död ved inte placeras på lämningarna.

Hantering av riskträd

Träd som dött och som står så till att de utgör risk för att falla ut på väg eller över stig, rastplats eller tomt bör fällas och dras åt sidan för att förhindra skada. Stammen bör bevaras så intakt som möjligt.

Åtgärder som rör södra delen av reservatet

Ett mindre område på den södra udden Västerängsudd skyddades redan på 1950-talet efter att växten tidlösa (*Colchicum autumnale*) hittats. En sammanställning av inrapporterade artfynd i artportalen visar att växten har observerats på flera platser i reservatets södra delar men flest observationer finns inom det tidigt skyddade markområdet. Tidlösan klassas idag som livskraftig (LC) enligt Rödlistning 2020.

Tidlösan växer i öppna, friska samt fuktiga till blöta gräsmarker i jordbrukslandskapet eller urbana miljöer som har utsatts för olika typer av störningar. Bedömningen är att biotopen för tidlösan fortsatt ska vårdas.

Skötselområden

Reservatet är indelat i 12 övergripande skötselområden utifrån naturtyp och skötselbehov. Områdena redovisas på skötselkartan, bilaga A.

Skötselområde 1 – Hassellund och ädellövskog (ca 10,2 ha)

Beskrivning

I det här området växer tidlösan. Den var anledningen till att ett mindre markområde skyddades som naturminnesmärke den 8 december 1950 och att området utökades i ett nytt beslut 1957 på begäran av dåvarande markägaren. Det finns en registrerad fornlämning i form av en fornborg i den södra änden av skötselområdet. Området har sedan länge varit naturreservat.

Tre Natura-2000 naturtyper är utpekade inom skötselområde 1: Näringsrik ekskog, nordlig ädellövskog samt trädklädd betesmark. Den norra delen av området är även klassad som nyckelbiotop med biotoperna betad skog samt lövskogslund år 1998. I beskrivningen anges att det finns en färsk betespåverkan och att lövskogslunden har ett bukettformigt växtsätt samt att hållar ger området karaktär.

Idag är området en inhägnad lövträdslädd betesmark med bukettformiga hasselbuskar. Lövträden är gamla och grova. Det finns död ved i varierande grad av nedbrytning. Området har betats under en längre period vilket bibehållit den gles trädklädda hagmarkens strukturer med vidkroniga, grova äldre lövträd såsom ek, ask och lönn. I buskskiktet finns karakteristiska hasselbuketter som har en olikåldrig sammansättning med både grövre och tunnare stammar samt inslag av stående död ved. Utmed den öppna åkermarken i väster har buskskiktet tillåtits att förtätas med bland annat slån. Buskaget har till viss del röjts på senare år men det är svårt att ta sig fram både för människor och betesdjur.

Bevarandemål

En gles, trädklädd betesmark som har hassel i buskskiktet och betesdjur under hela betessäsongen för att bibehålla den glesa trädstrukturen och de fina hasselbuketterna. Mindre buskage av taggbärande buskar får finnas i begränsad omfattning.

Tidlösan ska finnas.

Skötsel

Återinförande av bete samt fortsatt naturvårdande skötsel. Stora insatser i form av röjning av buskskiktet är nödvändigt för att betesdjuren ska kunna upprätthålla betetrycket som inte har varit tillräckligt. Invandrande gran tas bort regelbundet.

Lokalen för tidlösan ska lokaliseras och skötas på ett sådant sätt att det finns förutsättningar att den fortsatt kan finnas etablerad i området eller att den återetableras om den har försvunnit. Då tidlösan är giftig kan området behövas stängslas in och skötas som en separat enhet.

Skötselområde 2 – Öppna marker (ca 2,6 ha)

Beskrivning

Marken är en öppen, dikad mark som hävdats med bete eller slåtter. En fin ängsflora har etablerats genom att området har betats och slåtrats regelbundet under en lång tid. En begynnande inväxning av buskar i kanten mot de omkringliggande mer trädklädda områdena pågår. Marken ingår som en del i Natura-2000 område utpekat enligt Habitatdirektivet (SCI).

Marken är bitvis fuktig i lågpunkterna samt där den angränsar till strandzonen. Där finns en begynnande igenväxning av sälg. Marken finns med som VMI-objekt klassat som strandäng med vissa naturvärden tillsammans med det intilliggande skötselområdet 4.

Bevarandemål

Öppna marker som företrädesvis hålls öppna genom regelbundet bete med ett relativt hårt betestryck alternativt slåtter. Den befintliga ängsfloran bibehålls och utvecklas.

Skötsel

Fortsatt hävd genom bete eller slåtter. Buskvegetationen i kanten på den öppna marken mot omgivande skötselområden bör röjas för att hålla en tydlig brynmiljö mellan öppen och mer sluten skogsmark. Fjölårsgräset bör inte ansamlas som förna utan markerna bör hållas väl betade. Ett alternativ är att området slåttas och att höet tas bort för att skapa en mager ängsmark. Ett försiktigt underhåll av eventuella diken kan göras om det bedöms nödvändigt för att skötseln av området ska fungera.

Skötselområde 3 – Ädellövskog (ca 2,6 ha)

Beskrivning

Skötelområdet ingick även tidigare i naturreservatsområdet på udden Västerängsudd som gett namn åt naturreservatet. Området är klassat som Natura-2000 naturtypen näringsrik ekskog.

Här växer äldre ädellövträd som delvis har fått inväxande yngre efterföljare tätt intill. Marken har delvis växt igen med ett tätt buskskikt som gör att det bitvis är svårt att ta sig fram.

Bevarandemål

Ädellövträdsbevuxna betade marker med en blandad åldersstruktur där de äldre träden inte störs av inväxande buskar, sly och gran samtidigt som det finns utsedda efterföljare som ges utrymme.

Skötsel

Bete och naturvårdande insatser för att minska andelen slån, hagtorn och övriga taggbärande buskar i området. Stängsling för betesdjur kan behövas. Innan betesdjur kan släppas på måste området troligen röjas fritt från taggbärande buskar. Regelbunden översyn kommer behövas för att hålla tillbaka buskskiktet så att det

inte bildas ogenomträngliga områden. Gamla träd friställts men återväxten tryggas genom att utvalda yngre efterföljare i varierande ålder lämnas kvar.

Skötselområde 4, två delar – Strandzon (ca 6,5 ha totalt)

Beskrivning

Området består av ett vassbälte samt vass eller öppen, delvis översvämmad mark intill stranden. Den södra delen har ett dike som avgränsar den vassrika strandzonen från den slåtrade öppna åkermarken intill. Det har börjat växa fram ett buskskikt längs med dikeskanten. En mindre del har sedan tidigare ingått i naturreservatet.

Bevarandemål

Strandzoner med eller utan vass som med fördel betas är målbilden. Vid bete kan området närmast vattenbrynet på längre sikt övergå till öppna betade strandängar med en blå bård närmast vattnet. Beroende på val av skötselmetod kan delar av det södra delområdet delvis utvecklas till en strandsumpskog.

Skötsel

De två delområdena kan skötas likadant eller så kan ett mindre skötselintensivt alternativ tillämpas på det ena. Om strandzonen betas så ska vassbältet slåtrass eller fräsas bort innan betesdjuren släpps på. Om det inte betas behövs sannolikt återkommande åtgärder i vassbältet för att nå målbilden med en blå bård närmast vattnet. Då strandängar är resurskrävande att sköta finns möjligheten att låta strandzonen i den södra delen delvis utvecklas till en strandsumpskog.

Skötselområde 5 – Åkermark (ca 10,8 ha)

Beskrivning

Området är idag en öppen, näringsrik mark som årligen slås för foder. Diken som avvattnar området mynnar i ett ordentligt grävt dike som avskiljer vassbältet i strandzonen från åkermarken.

Bevarandemål

Öppen mark som fortsatt hålls öppen. Målet är att området på mycket lång sikt utvecklas till näringsfattig ängs- eller hagmark.

Skötsel

Slätter med uttag av vinterfoder eller annan lämplig skötselåtgärd som på sikt utarmar den näringsrika jorden bör fortsätta. Den blöta zonen närmast vattnet eller andra delar får betas. Alternativt kan bete införas i hela området. Delar av eller hela området kan stängslas vid val av skötselåtgärden bete. De diken som avvattnar området kan behöva underhållas för att förhindra försumpning.

Skötselområde 6 – Skogs-/naturmark (ca 4,3 ha)

Beskrivning

Den sydvästra delen av skötselområdet är i princip en halvö med fin utsikt från Sjöbergets hållmark ut över Flottviken. I slänten upp mot utsiktsplatsen växer det äldre bok. Det finns även inslag av idegran i området. Troligen är det rester från tidigare plantering av träd och skulle eventuellt kunna vara rester från en anlagd park. Släntens vidkroniga äldre lövträd gör att luftfuktigheten är hög vilket gynnar de mossor och lavar som växer på mark, sten och träd.

Hela skötselområdet är sedan nyckelbiotopsinventeringen 1998 klassad som lövskogslund.

Nedanfö Sjöberget finns spår av en ränna, vallgrav eller ett dike kallat Ryssgraven. Det är registrerat som fornlämning under övrigt då det saknas uppgifter om användningen.

I hela skötselområdet finns rikligt med grova ädellövträd, främst av ek, men även hassel. I brynet mot åkermarken växer tätt med buskar.

Bevarandemål

Skogs-/naturmark som betas och är tillgänglig för det rörliga friluftslivet med enklare anordningar som styr var eldandet tillåts. De senvuxna tallarna som är kännetecknande för hållmarker ska bevaras där berget går i dagen. De för våra breddgrader ovanliga trädslagen som finns i området bibehålls. Det märks att det finns en kontinuitet av äldre träd samtidigt som återväxten för att bibehålla trädsammansättningen prioriteras. Mängden död ved i området bibehålls eller ökar.

Skötsel

Det behövs en del mindre skötselåtgärder för att gynna äldre träd samt lövträd. En bedömning över vilka träd som ska vara kvar och

gynnas görs för att se till att det finns en blandad åldersstruktur samtidigt som det säkerställs att yngre lövträd inte hämmar de äldre. De yngre träd som sparas är lämpligt placerade för den framtida kontinuiteten av gammal lövskog eller ädellövskog. I området kan skogsbete införas och i gränsen ut mot åkermarken kan en brynzon röjas fram och underhållas med bete.

Utvecklingen av Sjöberget som en målpunkt i området för det rörliga friluftslivet kan underlättas genom att anlägga en rastplats med grillplats, bänkar eller bänkbord. Stigen som leder till Sjöberget kan med fördel markeras i fält.

Skötselområde 7 – Betad skog (ca 13 ha)

Beskrivning

Bruksberget och Jungfruholmen har gles, tidigare betad blandskog och strandnära marker med lövträd. Inslag av äldre lövträd finns ned mot strandzonen. På höjden ligger ett mindre hållmarksområde där det framför allt växer tallar.

Mot den västra reservatsgränsen längs med körvägen finns det delar av den betade skogen som succesivt växt igen med ett tätt buskskikt med bland annat hassel, al och sälg. Död ved från lövträd finns i förhållandevis rikliga mängder av varierande grovlek och nedbrytningsstatus.

Bevarandemål

Målet med området är ett varierat område som består av såväl trädklädda betesmarker som lövträdsrika delar med tätare buskskikt. Ett alternativt mål är ett glesare trädklätt område där det framför allt i den västra delen växer äldre träd med tätare buskskikt som gynnar fåglar.

Hållmarkspartiet bibehålls med berg i dagen.

Skötsel

I området får skogsbete gärna återupptas för att behålla och utveckla de före detta trädklädda betesmarkerna. Delar av lövskogen längs med körvägen kan om bete införs lämnas att utvecklas fritt så att mängden död ved bibehålls eller ökar samt återfinns i varierande grovlek och i olika nedbrytningsstadier. Om bete införs i området genomförs röjningsinsatser där äldre träd röjs fram och efterträdare friställs.

Om naturvårdande åtgärder väljs som skötselåtgärd friställs äldre träd samt "efterträdare" och återkommande röjningar utförs för att bibehålla en öppnare och glesare lövsträdslund i de delar där det är lämpligt med skogsbete. Delar med hållmark och tätare buskskikt lämnas utan åtgärd.

Skötselområde 8 – Orörd blandskog (ca 13,1 ha)

Beskrivning

I området ligger Flottberget med sina branta partier längs med Flottviken. Delar av skötselområdet är sedan 1998 klassat som nyckelbiotop. Här finns senvuxna träd i den blockrika och storblockiga terrängen längs med bergbranten ner mot vattnet. Toppen av Flottberget består av hållmark med senvuxna tallar samt lavflora. Upplandsleden passerar genom den östra delen av skötselområdet. Delar av området har fått ett ökat inslag av död ved i form av barkborredödade äldre granar.

Bevarandemål

Målet är en naturskog med en blandning av trädslag beroende av markens förutsättningar. Partier i branterna mot Flottviken har rikligt med äldre grova träd och död ved i alla stadier. Lodytorna skuggas mot uttorkning av de vidkroniga gamla träden och här finns ett gynnsamt mikroklimat för mossor och lavar.

Skötsel

I huvudsak fri utveckling med enstaka insatser om äldre träd är i behov av att skyddas från inväxande träd. Mängden död ved i varierande ålder och dimension kan med fördel ökas. Död ved kan i varierande dimension och ålder skapas genom den naturvårdande skötseln. Anordningar såsom vindskydd, grillplats, bänkar eller bänkbord för att underlätta friluftslivet kan iordningsställas längs med Upplandsleden, på Flottberget eller längs med stranden. Förslag till rastplatser finns i skötselkartan. Möjligheten att dra fram en stig längs med vattnet och upp genom branten för att ansluta till den befintliga sträckan av Upplandsleden undersöks.

Skötselområde 9 – Barrblandskog (ca 8,2 ha)

Beskrivning

En yngre barrblandskog med en lövskogslund finns i backen ner till reservatsgränsen i den södra delen av skötselområdet. I

lövskogslunden som främst består av yngre gallrad björkskog växer gott om blåsippa. I den yngre barrblandskogen finns här och var grova äldre tallar men bitvis står träden mycket tätt. Här och var i den gran- och talldominerade skogen växer det ekar.

Upplandsleden passerar genom området och intill leden finns ett varierat landskap som börjar i en brant backe upp genom lövskogslunden för att övergå i en flackare terräng genom den yngre barrblandskogen.

Bevarandemål

En gammal variationsrik barrblandskog med död ved i alla stadier. Det rörliga friluftslivet ges möjlighet att uppleva naturen genom stigar som ska vara lätta att följa och som ger besökare möjlighet att uppleva den varierande naturen.

Skötsel

Det krävs initialt insatser för att öka mångformigheten i den ca 20 – 40 åriga skogen för en snabbare utveckling mot målbilden. Mindre naturvårdande åtgärder såsom ringbarkning eller mycket selektiv gallring i syfte att skapa en variationsrik skog. Området kan även lämnas för fri utveckling vilket på sikt kommer att uppfylla målbilden men som innebär att det tar längre tid att komma dit.

Skötselområde 10, två delar – Sumpskog (ca 1,3 ha)

Beskrivning

Det norra delområdet är en mindre alsumpskog som ligger i lågpunkten mellan Flottberget och vägen som också avgränsar naturreservatsområdet i norr. Där finns gamla grova alar och hassel i buskskiktet. Död ved finns som ett naturligt inslag. Det rinner en liten bäck i den lägsta delen av svackan som eventuellt till viss del kan ha fördjupats vid grävarbeten. Troligen passerar den genom en kulvert i lågpunkten. Ett grundvattenrör har påträffats vilket indikerar att det har utförts markundersökningar eller andra grävarbeten.

Två mindre lövsumpskogsområden finns omgärdade av den yngre barrblandskogen i skötselområde 9. Här finns träd med sockelbildning och rikligt med mossbelupna formationer.

Bevarandemål

Sumpskog med naturligt markvatten och död ved i alla stadier.

Skötsel

Eventuellt röjning av inväxande gran. Undersök om det norra delområdet dikats. Finns möjlighet så kan en restaurering i så fall göras. I övrigt krävs inte någon omedelbar skötsel utan sumpskogarna får utvecklas fritt. Mängden död ved kan med fördel öka i alla dimensioner och nedbrytningsstadier.

Skötselområde 11, två delar – Vattenområde (ca 29,4 ha)

Beskrivning

Vattenområdet som ingår i naturreservatet berör delar av Flottviken, Steningeviken samt Skarven. Vattenområdenas stränder har varierande naturtyper. Det finns partier där det växer vass med mjuka bottnar som vid skötselområdena 4, branta stränder som vid skötselområde 3, 6 och 8 samt grunda steniga stränder med vass som vid skötselområde 1.

Bevarandemål

Öppet vattenområde utan anläggningar. Möjligheten att ankra och förtöja båtar är tidsbegränsat.

Skötsel

Ingen skötselåtgärd bedöms nödvändig så länge strandzonernas vassbälte inte påverkar vattenområdenas naturvärden negativt. Borttagande av träd som hindrar båttrafiken kan bli nödvändigt men övriga träd som faller ut i vattenområdet ska inte åtgärdas.

Skötselområde 12, två delar – Yngre blandskog (ca 7,6 ha)

Beskrivning

I det norra delområdet växer en yngre barrblandskog som bitvis består av planterad yngre gran. Granen har planterats på fuktig, näringsrik finkornig jord som främst återfinns i den östra delen. I den västra delen är terrängen blockig med ett större inslag av lövträd.

Det mitten av norra delområdet sträcker sig i en ravinliknande dal där det finns tydliga körskador efter den senaste skogsbruksåtgärden. Här växer ett skifte med planterad tall i

branten. Högre upp i terrängen finns det en lövskog med främst björkar. De står lite tätare och har därmed växt sig långa men inte så grova.

Bevarandemål

Naturskog med träd i varierande åldrar. Genom området passerar det stigar som gör det lätt för det rörliga friluftslivet att ta sig ner till stranden eller till och från Upplandsleden.

Skötsel

Området kan behöva en hel del inledande skötselåtgärder i form av ringbarkning för att skapa död ved och en mindre homogen trädstruktur vad gäller trädslag och ålder. Vid planeringen av skötselåtgärderna tas hänsyn så att leder och stigar som passerar genom områdena inte påverkas negativt.

Friluftsliv och anordningar för besökare

Mål

Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten enligt allemansrättens principer, men med de begränsningar som följer av reservatsföreskrifterna. Det rörliga friluftslivet ska ges goda möjligheter att ta del av områdets upplevelsevärden. Anlagda rastplatser, ibland med eldningsmöjligheter, bör finnas på flera platser då det är tydligt att ett sådant behov finns. Möjliga placeringar av rastplatser finns markerade på skötselkartan. Leder och stigar som passerar genom området är väl underhållna och uppmärkta. Det finns utpekade stigar och leder för ridning, cykling samt vandring.

Tillgänglighet

Reservatet har idag inte några tillgänglighetsanpassade stigar. Det är möjligt att ta sig fram till de öppna markerna i södra delen av reservatet via den befintliga bruksvägen men inte till någon av utsiktspunkterna.

Naturreservatet nås enklast med bil från väg 263. Närmaste busshållplats är belägen vid Steninge slott, ca 1,6 km från reservatet.

Informationsskyltar samt utmärkning av reservatets gränser

Information om reservatet och dess föreskrifter ska finnas på informationsskyltar som framställs enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Sådana skyltar ska sättas upp på lämpliga platser vid reservatets gräns eller i anslutning till reservatet, se förslag till placering på kartan, bilaga B.

Reservatets gränser ska märkas ut enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Parkeringsplats

Det finns förslag på två möjliga platser för att anlägga parkeringar utanför reservatsområdet. En av platserna ligger mellan den norra och den södra delen. Den andra ligger norr om reservatsområdet i anslutning till det kommunala naturreservatet Rävsnäs. Förslag till placering framgår av kartan i bilaga B. Om endast en parkeringsplats anläggs bör platsen mellan den norra och den södra delen väljas.

Stig eller led

Minst två markerade stigar bör anläggas inom reservatet. En i det södra området och en i det norra med anslutning till Upplandsleden. Om det är möjligt kan de utformas som slingor med olika längd och svårighetsgrad. Lederna bör utgå från någon av de parkeringsplatser som föreslås eller vid de föreslagna entréerna. Förslag till stigdragningar vars funktionalitet behöver kontrolleras i fält finns i kartan, bilaga B.

Vägvisning till naturreservatet

Vägvisning till reservatet från väg 263 finns sedan tidigare men kan kompletteras till den norra delen under förutsättning att anläggande av parkeringsplats kommer till stånd.

Övriga anordningar

Det finns flera platser inom området som redan nyttjas för eldning och som utsiktspunkter. Där bör det om möjligt anläggas grillplatser med lämplig placering ur ett säkerhetsperspektiv. Om det är möjligt väljs platser där det idag finns rester som visar att platsen redan användas för eldning. Möjliga val av platser har markerats på skötselkartan.

Reservatsförvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen i Stockholms län är förvaltare av reservatet. Det innebär ett övergripande ansvar för att syftet med reservatet uppnås och omfattar ansvar för bland annat naturvårdsåtgärder, informationstavlor och annan skyltning samt kontakt med markägare och andra berörda.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. Området kan övervakas av Länsstyrelsen eller av en särskilt anlitad naturbevakare. Anteckningar om tillsyn och övrig naturvårdsförvaltning ska kontinuerligt föras av Länsstyrelsen eller uppdragstagaren.

Naturvårdsförvaltningens ekonomi

Finansiering av naturvårdsförvaltningen sker genom Naturvårdsverkets anslag för skötsel av naturvårdsobjekt med mera. Förvaltningskostnaderna utgörs av gränsmarkering, informationsskytning, anläggande och underhåll av anordningar för friluftslivet, naturvårdsåtgärder, övervakning samt dokumentation och uppföljning.

Dokumentation och uppföljning

Befintlig dokumentation

Skogen är dokumenterad ur beståndssynpunkt i de värderingar som gjordes inför avtal om intrångsersättning. Vid Skogsstyrelsens inventeringar har fyra nyckelbiotoper om sammanlagt ca 20 hektar avgränsats inom reservatsområdet, varvid enstaka artfynd har dokumenterats. Kommunen har låtit inventerat de norra delarna av området i samband en reservatsutredning.

Kommande dokumentation

Reservatet bör dokumenteras ytterligare för att öka kunskapen om områdets naturvärden. Undersökningar som Länsstyrelsen låter genomföra i syfte att dokumentera reservatsområdet eller skapa underlag för skötselåtgärder får ske utan hinder av reservatsföreskrifterna. Exempelvis kan växter och djur behöva samlas in för artbestämning.

Uppföljning av naturvärden och skogstillstånd kan på sikt leda till att ytterligare skötselåtgärder blir aktuella, med syfte att bibehålla och utveckla reservatets naturvärden. Skötselplanen får i så fall revideras eller kompletteras.

Uppföljning av genomförda skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation och uppföljning av genomförda skötselåtgärder. Om cirka 10-20 år bör en uppföljning av de förändringar i naturtillståndet och naturvärdena som de naturliga förloppen medfört göras. Då kan en revidering av skötselplanen bli aktuell.

Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljning och utvärdering ska göras i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer för uppföljning av skyddade områden. Länsstyrelsen kan efter skötselplanens fastställande komplettera med parametrar och mätmetoder för att följa upp och utvärdera uppsatta bevarandemål.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabell 4 utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i Västerängsudds naturreservat som regionalt i länet.

Tabell 3. Tabellen sammanställer åtgärder i skötselplanen och en uppskattning av när i tiden åtgärderna kan genomföras. Prioritering av åtgärderna sätts till 1-4 där 1 innebär att åtgärden har högsta prioritet och 4 innebär lägst prioritet.

Åtgärd	Tidpunkt	Skötsel	Prio
Gränsmarkering	Inom 2 år efter beslut	Reservatets gränser	1
Informationsskyltar	Inom 2 år efter beslut	Se karta, bilaga B	1
Anläggande av p-plats mellan reservatsområdena	Inom 5 år efter beslut	Se karta, bilaga B	2
Vägvisning	Inom 5 år efter beslut, under förutsättning att p-plats anlagts i den norra delen	Från väg 263	4
Gallring, röjning, ringbarkning	Påbörjas så snart som möjligt enligt skötselplanen	Se områden i skötselkartan, bilaga A	3
Bete	Fortsatt bete som om möjligt utökas	Strandängar och skogsbete förutom den del som betas idag	1

3. Litteraturlista

Länsstyrelsens i Stockholms län resolution i ärende rörande fridlysning av naturminne; given Stockholm å landskansliet den 3 april 1957, diarienummer III Ö-27-56, dossiernummer 0191-02-002.

Beslut om utvidgning, ny grund, ändring av föreskrifter samt fastställelse av skötselplan, naturreservatet Västerängsudd i Sigtuna kommun den 23 juni 1999; diarienummer 18510-1997-17339, dossiernummer 0191-02-002.

SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

Artportalen www.artportalen.se, sökning 2024-01-03

Länsstyrelsen i Stockholms län & Skogsstyrelsen. 2007. Strategi för formellt skydd av skog i Stockholms län. Länsstyrelsens rapport 2007:26.

Naturvårdsverket. 2003. Att skylta skyddad natur – en vägledning om skyltar, foldrar, vägvisning, gränsmarkering och Internet. ISBN: 91-620-1233-9.

Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen. 2017. Nationell strategi för formellt skydd av skog. Reviderad version 2017.

Naturvårdsverket om allemansrätten
www.naturvardsverket.se/allemansratten

Riksantikvarieämbetet 2004. Kulturmiljöserver Fornsök.
<http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>. Uttag 2023-02-27

Sigtuna kommun. 2022. Översiktsplan för Sigtuna kommun, antagen 19 maj 2022 § 52.

Sigtuna kommun. 2015. Vitberget – Utredning av förutsättningar för reservatsbildning (Ekologigruppen AB, 2015-02-26)

Lantmäteriet, äldre lantmäterikartor, häradskarta samt ägoslagskarta med tillhörande beskrivningar:

Husby-ärplinghundra socken Steninge nr 1	år 1764, ägomätning
Häradskartan	1859-1934
Ekonomiska kartan	1950-tal

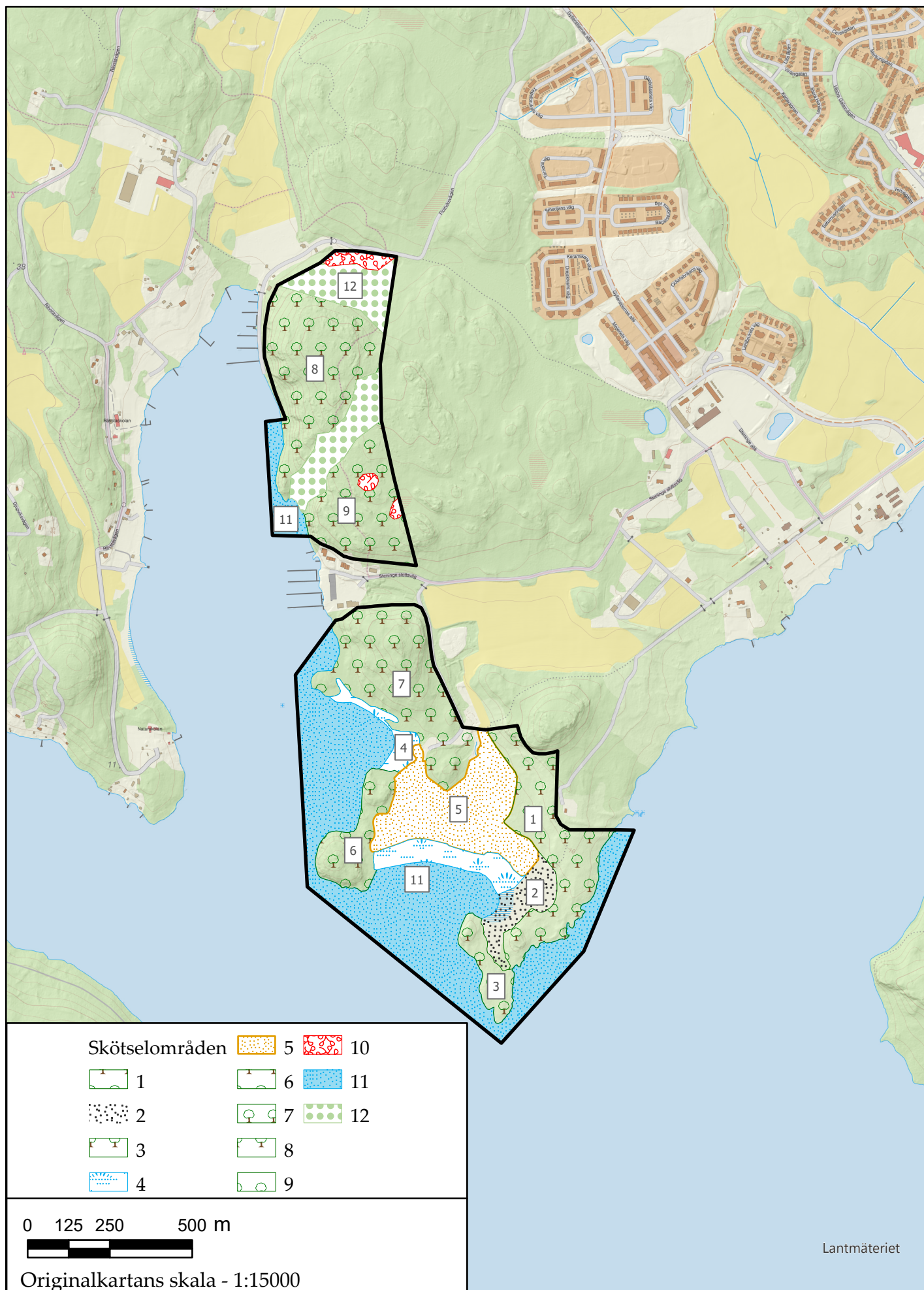
Länsstyrelsen i Stockholms län. 2019. Grön infrastruktur, Regional handlingsplan för Stockholms län. Rapport 2019:12.

Länsstyrelsen i Stockholms län. 2019, Grön infrastruktur i Stockholms län, Bakgrund och tillstånd 2018. Rapport 2019:10.

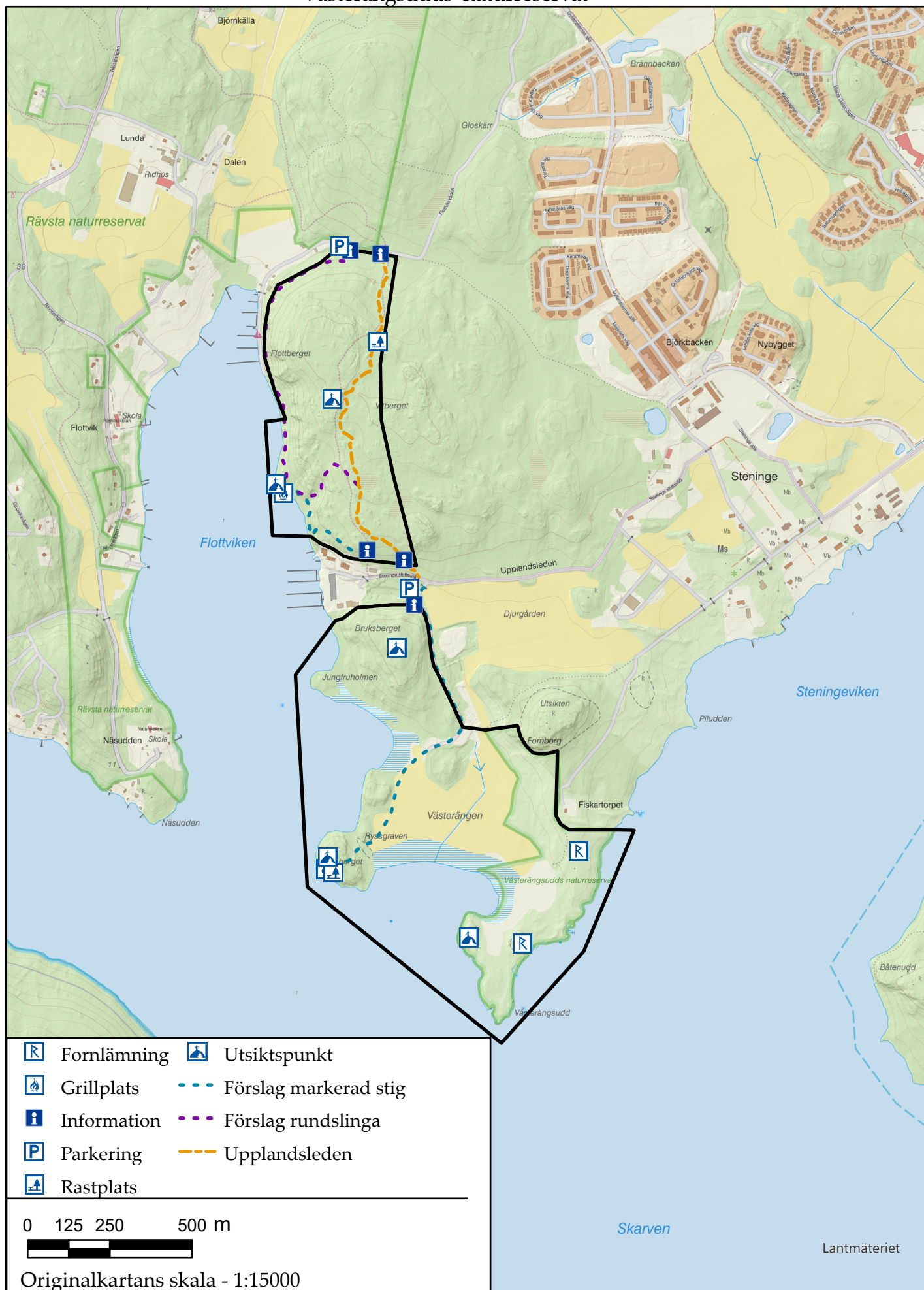
Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen. 2017. Nationell strategi för formellt skydd av skog. Reviderad version 2017.

4. Bilagor

- A. Skötselkarta
- B. Anordningar och besöksmål

Planerade och befintliga Västerängsudds naturreservat

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Annons om beslutet har införts i ortstidningen:

Dagens Nyheter 2025-05-07

Svenska Dagbladet 2025-05-07

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet.

Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till

Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post;

stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen

Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag beslutet **kungjorts i ortstidningen**, se ovan. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande

bifogar du kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du

behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010 223 10 00. Ange diarienummer 63370-2020.

Riksdagen har antagit 16 miljökvalitetsmål som definierar det miljötillstånd som Sveriges miljöarbete ska sikta mot. Miljökvalitetsmålen definierar den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030 i Sverige och har därför målåret 2030. Undantaget är Begränsad klimatpåverkan som har målåret 2045.

Att bilda detta naturreservat bidrar till att uppfylla fyra miljökvalitetsmål

Begränsad klimatpåverkan

Frisk luft

Bara naturlig försurning

Giftfri miljö

Skyddande ozonskikt

Säker strålmiljö

Ingen övergödning

Levande sjöar och vattendrag

Grundvatten av god kvalitet

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Myllrande våtmarker

Levande skogar

Ett rikt odlingslandskap

Storslagen fjällmiljö

God bebyggd miljö

Ett rikt växt- och djurliv

KONTAKT

Mer information kan du få av
Länsstyrelsens enhet för landskap
och naturskydd.
Tfn: 010-223 10 00.

ADRESS

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm
Besöksadress: Regeringsgatan 66

Beslutet finns också att läsa på vår
webbplats,
www.lansstyrelsen.se/stockholm